

LEK: Ontwerp van bodemgezondheidswet legt weinig bindende verplichtingen op aan lidstaten

Simon Picksteen
29 jun 2023

De Europese Commissie zal voorstellen om de EU-bodem tegen 2050 weer gezond te maken, maar zou de lidstaten niet verplichten om bodemgezondheidsplannen op te stellen of nationale doelen te stellen, volgens een uitgelekte ontwerprichtlijn.

Verontreinigde grond die wordt verplaatst op een bouwplaats in het Verenigd Koninkrijk. Foto: Paul Birchfield/Construction Photography/Avalon/Getty Images

De ongedateerde tekst, die nog kan veranderen voor publicatie volgende week, roept op tot verplichte monitoringsystemen in elk 'bodemdistrict' op het grondgebied van een lidstaat, samen met criteria voor het identificeren van 'gezonde bodem' om als benchmark te gebruiken. Parameters zijn onder meer verzilting, erosie, koolstofverlies, verdichting, overtollige nutriënteniveaus, chemische verontreiniging en waterretentie, evenals de snelheid van bodemafdekking en landbeslag.

Bodemafdekkingsindicatoren – de term verwijst naar de bodembedekking, bijvoorbeeld door stedelijke ontwikkeling – zouden om de twee jaar moeten worden bijgewerkt, terwijl bodemkwaliteitsmetingen slechts om de zes jaar zouden hoeven te worden uitgevoerd. Een deel van de verzamelde gegevens, samen met EU-brede satellietgegevens, zou beschikbaar worden gesteld op een EU-portaal voor bodemgezondheid.

De lidstaten zouden ook verplicht zijn een "risicogebaseerde aanpak" te volgen om verontreinigde of potentieel verontreinigde locaties te identificeren, in een register op te nemen en te saneren wanneer zij "onaanvaardbare risico's voor de menselijke gezondheid of het milieu" opleveren. Het is aan de lidstaten zelf om te bepalen wat een onaanvaardbaar risico is.

Het ontwerp bevat indicatieve lijsten van beginselen voor bodembeheer en maatregelen om de risico's van verontreinigde locaties te beheersen, maar zegt dat de lidstaten vrij zouden zijn om hun eigen aanpak te kiezen.

"Deze richtlijn laat de identificatie en vaststelling van duurzame bodembeheerpraktijken over aan het nationale niveau, zodat deze kunnen worden aangepast aan verschillende bodemtypen en landgebruik", luidt een ontwerpoverweging.

De tekst zal waarschijnlijk groene groepen teleurstellen, die [hebben gelobbyd](#) voor tijdgebonden doelstellingen om de toestand van de Europese bodem te verbeteren, samen met verplichte nationale actieplannen. Belanghebbenden uit de industrie, waaronder landbouwlobby Copa-Cogeca, hebben daarentegen gewaarschuwd tegen het vaststellen van een al te restrictief bodembeheerbeleid op EU-niveau.

De Commissie heeft in 2006 een bodemgezondheidswet voorgesteld, maar als er geen steun zou worden gevonden bij de lidstaten te midden van zorgen, zou dit inbreuk maken op nationale bevoegdheden en de kosten voor landbouwers verhogen.

Het uitgelekte ontwerp maakt duidelijk dat het "geen maatregelen bevat die van invloed zijn op het landgebruik", wat een gebied is van gedeelde bevoegdheid met de lidstaten. Eu-optreden is echter gerechtvaardigd op basis van de "grensoverschrijdende effecten" van bodemaantasting, zoals schade aan ecosysteemdiensten, en bodem – met potentiële verontreinigingen – die over de nationale grenzen heen wordt weggespoeld of weggeblazen.

Volgens de door de Commissie aangehaalde gegevens bevindt zich tussen 60 en 70 % van de bodems in de EU in een ongezonde toestand. "Tenzij de huidige aantasting van onze bodems snel wordt teruggedraaid, zal ons voedselsysteem minder productief worden en steeds kwetsbaarder voor het veranderende klimaat en afhankelijk worden van hulpbronnenintensieve externe inputs," merkt het op. "Individuele acties van de lidstaten zijn onvoldoende gebleken om de situatie te keren, aangezien de degradatietrend zich voortzet en zelfs verslechtert."

Het ontwerp schat de voordelen van de richtlijn op 74 miljard euro per jaar, met kosten tussen de 28 en 38 miljard euro.

De Commissie zal op 5 juli haar definitieve voorstel presenteren als onderdeel van haar pakket duurzame voedselsystemen.

simon.pickstone@haymarket.com